

Witte Donderdag 29 maart 2018

Johannes 13 : 1 – 15 de voetwassing

Jezus staat op. Hij doet zijn bovenkleed af en slaat een linnen doek om zijn middel. Hij pakt een waskom en giet daar water in. Dan begint hij de voeten van de leerlingen te wassen en hij droogt de voeten af met de doek die hij om zijn middel had geslagen.

Dat voeten wassen heeft iets huiselijks. Na een lange dag kom je thuis. Nu ben je thuis, bij jezelf en de mensen die jou vertrouwd zijn, het stof van heel die lange dag mag van je voeten. Je hoeft er niet meer op uit. Je bent thuis. Je wordt verzorgd. Er is iemand die met aandacht jouw voeten verzorgt.

Een ander de voeten wassen is een dienstbaar werk. Je bent bezig met het vuil van iemand anders. Je moet er bij knielen.

En ergens heeft het ook iets heiligends. Moslims wassen hun voeten voordat ze de gebedsruimte betreden. Dat is meer dan hygiëne, dat is ook toewijding, reiniging, het vuil van je leven moet weg voordat je aan zoiets belangrijks begint.

Jezus heeft een linnen doek omgeslagen – heel praktisch voor als je aan het knoeien bent met water en voeten wilt drogen, maar een linnen doek is ook begrafeniskleding. Jezus zal straks in een linnen kleed en met linnen windsels begraven worden.

Misschien moet je bij die linnen doek ook denken aan een priesterkleed, want ook een priesterkleed is van linnen. In die priesterachtige begrafeniskleding wast Hij hen, reinigt Hij hen en de voeten van de discipelen worden met deze doek droog gewreven.

Iemand die begint om jouw voeten te wassen, komt dicht bij je. Voor veel mensen is het moeilijk als iemand zo dichtbij je komt en je aanraakt. Dat kan met een verleden van misbruik te maken hebben. Dan wil je niet meer aangeraakt worden, je bent voor je leven lang voldoende aangeraakt.

Maar niet aangeraakt willen worden kan ook met je drang naar onafhankelijkheid en autonomie te maken hebben. Iemand komt jou je voeten wassen en dat moet je laten gebeuren. Je hebt niet zelf meer de controle. En je wilt graag de mens zijn die zelf handelt, die actief is. Zelf handelen, zelf bepalen wat er gebeurt geeft je een gevoel van controle. Jij bepaalt wat er gebeurt met je lichaam, jij bepaalt wat er gebeurt met je leven.

Maar nu moeten de leerlingen toelaten dat Jezus hen aanraakt en zoiets volstrekt ongewoons als het wassen van voeten bij hen doet: Hij de leraar, de meester stelt zich op als dienaar. Ook daar kunnen ze niet in ingrijpen, dat moeten ze ondergaan.

Petrus – altijd Petrus – probeert er nog een eigen draai aan te geven. Hij probeert meteen weer het initiatief te grijpen. Hij probeert terug te komen in de rol van handelende en controlerende mens.

Hier vindt een reiniging plaats, denkt hij, o, maar dan moeten ook mijn handen en mijn hoofd, roept hij. Maar nee, Jezus wijst hem terug, Petrus moet deze voetwassing ontvangen. ‘Alleen als je dit toelaat, kan je bij me horen’ zegt Jezus.

Wij hebben zondag in het evangelie van Markus gelezen hoe een vrouw olie uitgiet over het hoofd van Jezus. Dat heeft iets van wijding en heiliging – een priester of een koning worden gezalfd – en het heeft ook iets begrafenisachtigs, want een dode wordt gezalfd om hem nog even de geur van het leven te laten houden.

In het evangelie waaruit we het verhaal van de voetwassing voorlazen, het evangelie van Johannes, wordt Jezus ook gezalfd. Alleen in het evangelie van Johannes wordt niet zijn hoofd, maar worden zijn *voeten* gezalfd. Een vrouw zalft zijn voeten. En in een intiem gebaar van liefde droogt ze de voeten van Jezus met haar eigen haar. De vrouw zalft Hem – ze maakt Hem de gezalfde, de Christus –en ze bereidt Hem voor op zijn begrafenis. Als Jezus de voeten van zijn leerlingen wast, dan doet Hij iets soortgelijks als de vrouw aan hem heeft gedaan. Hij geeft iets van wat met die zalving te maken heeft door.

Als Jezus Petrus liefdevol terechtwijst, zegt hij eigenlijk: ‘Geef mij de kans om jou goed te doen.’ Het is ten diepste een gebaar van liefde dat Jezus aan Petrus laat zien: ‘Je hoeft het niet steeds uit eigen kracht te doen in je leven. Geef mij de kans om aan jou te laten zien: Ik zal er zijn voor jou.’

Voeten wassen. Laten we maar zeggen dat het hier niet hoeft, omdat we niet langs stoffige wegen zijn gekomen.

Maar als wij Jezus willen navolgen, begint dat met het aanvaarden dat Christus onze voeten zal wassen.

Het delen van Gods liefde begint met ons eigen ervaren van die liefde.

Want het volgen van de gezalfde/van Christus begint met het besef dat Jezus ons tegemoet komt in al onze kwetsbaarheid en ons falen.

Hij is die weg van onvoorwaardelijke liefde tot het uiterste voor ons gegaan.

Tot aan zijn dood aan het kruis. En wie kan dat mysterie/die overgave echt begrijpen en doorgronden?

Zo meteen verzamelen we ons rond de tafel.

Brood en wijn delen we hier samen ... het wordt ons gegeven.

Dat we ons hart daarvoor kunnen openstellen en deze onvoorwaardelijke liefde ons in ons leven zal dragen.

Dat het zo mag zijn.

Loosdrecht, Gereformeerde Kerk

ds. Hillegonda Ploeger